

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony
decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis.
ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue]
docto eos digne legenti. predicanti. aut ...**

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

Dominica. XIII. post trinitatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

Dominica. XIII. post trinitatis

quis bonitate presumptuosus et nimis audaces. qui in nullo divine se commendant bonitati. nec ab eo petunt auxilium. Sicut petrus qui confidens de propria fortitudine ter christum eade nocte negavit. Taliter contingit istis. qui de suis meritis confidunt. qui tandem miserabiliter cadunt. Unde Job. xx. Si osculari sum manum meam que est iniquitas et negatio contra deum altissimum. ubi dicit Grego. Osculari manum est bonum vel nature vel gratie a deo concessum. meritis humanis attribuere. Hi ergo qui bonum quod habent non deo sed sibi attribuunt videntur deum negare. sicut Robertum Holgor super librum Sapientie cap. xi. Et hi non possunt dicere bene deus omnia nobis fecit. quia non deo sed sibi laudem attribuunt. Et hi sunt peiores phariseo. De quo Luca. xviii. dicitur. Quia gratias egit deo de bonis quod habuit licet ad vanas glorias. Isti autem nec gratias agunt deo sed sibi ipsis attribuunt. Tertio non cognoscunt divinam veritatem maliciose et fallaces. cuiusmodi sunt falsi testes. falsi iudices. falsi procuratores. qui scienter veritatem negant. nec eam agnoscunt ubi opus est. Tales ergo non contententur quod de omnia bene fecit. scilicet vera. quia veritatem supprimunt et falsitatem extollunt. Nos igitur fratres cognoscamus tantam divine pietatis caritatem quam nos dilexit. bonitatem quam nos bonus fecit et multa alia dona commulit. veritatem qua falsitatem a nobis effugavit. contententes corde. ore et opere. quia omnia bene fecit. ut tandem per opera gratie lumine facto perveniamus ad bona gloria. Quod nobis dignetur prestare dominus noster Iesus christus. Amen.

Dominica. XIII. post trinitatis. I.
Sermo QVIII.

Beati oculi qui vident que vos videtis. Luc. Si autem dicit Iusto. libro. ii. cap. j. de summo bono. Omnis qui est deus sapiens est beatus est. Beata autem vita secundum ipsum cognitio divinitatis est. Nec ille. Unde salvator ad patrem loquens ait. Vobis xvii. Nec est vita eterna ut cognoscant te solum deum verum. Quod pulchre tractans ibidem Augustinus dicit. Infelix qui omnia novit et tamen nescit. beatus

autem qui te novit et illa novit. non propter illa beatus. sed propter te solum. Nec ille. Et quod patet quod beatitudo beatorum viatorum quam habet in presenti per fidem consistit in vera noticia divinatorum. Unde Hieronimus. ix. dicit. In his gloriatur qui gloriant scire et nosse me. Ubi glossa dicit sic. Scire et nosse. scilicet cognitione proficere. quam consistit in fide proficiente intellectu et coniungente deo affectu. De qua cognitione Sapientie. xx. dicit. Nosse te summata iusticia est. et scire iusticia et virtute tua radix est immortalitatis. ubi dicit glossa Roberti. Dolgor. Quod scire. id est credere dilectione iusticiam et virtute tuam radix est. id est principium immortalitatis et beatitudinis sempiternae. quasi dicitur. qui habet formatam fidem caritate. et tu es vere iustus et vere pius. ille habet radicem beatitudinis. De hac radice loquitur Augustinus super Iohannem dicens. Sicut in radice arboris nulla proorsus apparet species. et tamen quicquid est in arbore pulchritudinis et decoris ex illa procedit. sic ex fide humilitate quicquid meriti beatitudinis anima suscipiatur est. ex fide sicut ex fundamento procedit. unde signanter dicitur quod fides est radix immortalitatis. et per consequens beatitudinis. Nec ille. Ille ergo vere beatus dicitur in presenti qui veram noticia de deo habet. qui deus super omnia diligit et eum sequi intendit. Cuiusmodi di erant apostoli quos christus commendans in verbis thematis dicit. Beati oculi. ut patet in textu presentis euangelii. Beati oculi qui vident que vos videtis. In quibus verbis commendant apostoli de perfecta noticia veritatis. Ipsi enim videbant illud oculi corporalis. scilicet humanitatem christi. sed credebant aliud. et videbant oculis cordis scilicet divinitatem christi. Hoc eis dicitur. Beati oculi qui vident scilicet exteri humanitatem. et credunt interi divinitatem. Tria igitur hic describunt. Primo namque describitur recte credentium meritum premiale. Cum dicitur. Beati. Secundo commendat instrumentum per quod meretur visibile. quia oculi qui vident. Tertio subinfert obiectum desiderabile. cum dicitur. Que vos videtis.

Dixi primo quod in verbis promissis describitur recte credentium meritum premiale. Cum dicitur. Beati. Est autem sciendum quod tripliciter boies dicunt beati. Quidam enim sunt beati fallaciter et nuncupative tantum. ut seculares et mundani. Alii dicuntur beati veraciter

7 gratuite. vt christifideles 7 electi dei. Ter-
 tiū sunt beati eternaliter 7 gloriose. vt anime
 sanctorum 7 ciues celestes p̄clari. De pri-
 mis dicitur in Ps. Beatus dixerunt plm
 cui hec sunt. Et premititur promp̄aria
 eorū plena. eructantia et h̄ in illud. Oues
 eorum ferose habundantes in gressib̄ su-
 is. boues eorum crasse. Non est ruina ma-
 cerie zc. Ubi propheta beatitudinē secula-
 rium. eo q̄ abundat temporalib̄ 7 prospe-
 rantur in omnib̄. nullā aduersitatem ha-
 bentes. Est ergo beatitudo ista seculariuz
 in voluptatib̄. diuitijs. honorib̄. sed cer-
 te hec beatitudo est fallax et seductoria et
 nunq̄ vera. Unde Salomon Ecclesiastes
 postq̄ dicit. Dixi in corde meo vadam 7 af-
 fluam delicijs scilicet exquisitis delectatio-
 nib̄. et fruar bonis. statim subdit. Et vidi
 q̄ hoc quoq̄ est vanitas. Ecce fallacia hu-
 ius beatitudinis. Et vere vanitas. quoni-
 am tales deliciae nō faciunt imo fastidium
 generant. prout ait Gregorius sup̄ euāgelia
 libro. j. Omelia. xvj. Ideo idē Salomon
 ibidem ostendens hanc fallaciaz dicit. Ri-
 sum reputaui errorē. 7 gaudio dixi. Quid
 frustra deciperis. ecce fallacitas. Nam fm̄
 Aug. Error est alterius paltero approba-
 tio. Anima ergo effundens se per gaudiuz
 terrenū et voluptuosum approbat tale gau-
 dium vmbriticum et momentaneū prove-
 ro. igitur decipitur. Unde Hugo super li-
 bro predicto dicit. Q̄ anima decipit cum
 delectatur in reb̄ nociuis. et bene sibi pu-
 tat cū male est. Item decipitur cū presenti-
 um delectationū occupatione inuoluitur.
 et ne futura mala considerare valeat impe-
 ditur. Item frustra decipitur. quia falla-
 cis boni gaudia in quib̄ exultat tantis a-
 maritudinib̄ amara sunt. vt iure displice-
 re debeant. et si debeant semper p̄manere.
 Vel frustra decipitur cū non videt maluz
 quod patit̄. et cū non prouidet malum qd̄
 patietur Job. xx. Gaudium hypocrite ad-
 instar puncti. Et vere tales decipiuntur.
 quia Job. xxj. dicit. Q̄ tenent tympanuz
 et gaudent ad sonitū organi. Ducit in bo-
 nis dies suos. et in puncto ad inferna de-
 scendunt. Et philosophus. iij. Ethicorū di-
 cit q̄ multis puenit deceptio p̄pter delecta-
 tionem. Decautē deceptio est mortifera 7
 venenosa. Nam sicut venena nō insciunt
 nisi circumlīnita dulcedine. Ita volupta-

tes maxime mixte delectatione. vt ait He-
 ronimus epistola. lxxxiij. Propter quod de-
 cis Prover. xxij. dicit p̄ similitudines. Ne
 intuearis vinū qn̄ hauesca. Ingrediv̄ blan-
 de. et ī nouissimo mordebit vt coluber. Ex
 quib̄ patet primo q̄ beatitudo terrenorū
 est deceptoria fallax et dolosa. patet quia ē
 instabil̄ et momentanea. Iuxta illud Pro-
 uerb. j. Prosperitas stultorum perdet eos
 ideo concludit Gregorius in pastora. ca. xx/
 viij. et Boetius secūdo de consolatu cap. j.
 Non est gaudium de reb̄ que subici-
 untur fortune. p̄pter eorum instabilitatem
 Unde Seneca epistola. iij. dicit. Suspe-
 cta sunt munera fortune. eo q̄ nō sunt ali-
 ud nisi vsitata beneficia et insidie. Et idē
 Seneca Epistola. lxxx. Quis voluptatis
 fructus que cū cessauerit videtur non fu-
 isse. Et epistola. xxvij. dicit. Q̄ res inquit
 ta est mūdāna felicitas. Similiter loquit̄
 Valerius maximus in lib. vj. in fine. Adu-
 ca inquit et fragilia pluribus trepidis. ad
 est caducis 7 dubijs consentanea sunt ista
 que vires atq̄ humane opes vocant. As-
 fluunt subito. repente dilabuntur. in nullo
 loco. nulla in p̄sona stabilibus radicib̄ in-
 mixta et fixa consistunt. sed incertissimo flu-
 ctu fortune huc atq̄ illuc acta. etiam quos
 sublime extulerunt improviso recessu de-
 stitutos p̄fundo cladum. ad est calamita-
 tum miserabiliter immergunt. Itaq̄ neq̄
 estimari neq̄ dici bona debet que inflicto-
 rum malorū amaritudine desiderium sui
 displicent. Decille. Et ibi ponit exempla
 de porentibus qui fuerunt prosperati. et
 postea calamitatibus afflicti. Unde narrat
 de vno cui nihil aduersi accidit. nomine po-
 licratus. dux Samiorum. qui etiam pro-
 icat ex industria anulum in profundū la-
 ci. ad experiendum si aliquid accideret qd̄
 displiceret et statim fuit captus pilcis 7 p̄-
 sentatus ei 7 anulus inuentus. Iste tamē
 postea fuit cruci affixus. et in ea putrefact̄
 quem horrentes darij. p̄fectus crucifi-
 xit. Ex his consequenter infero q̄ prosperi-
 ritas continua temporalium manifestum
 est damnationis indicium. Istud patet fm̄
 Gregorius super illud Job. xxxv. Lama-
 bunt et non exaudientur. vbi. xxvj. moral-
 dicit. Manifestum indicium damnationis ē
 q̄ affectantes iniq̄itates subsequens fouet
 effectus. Dec ille. Ex q̄o finalis iūro q̄ b̄u

Dominica. XIII. post trinitatis

tudo terrena magis proprie dici debet mi-
seria q̄ felicitas. et improprie sine abusi-
ue dicitur beatitudo. vt dicit Seneca episto-
la. cc. Voluptates crudeles sunt in suos
amaros et inexpleribiles. q̄a vt dicit. lxxv.
vi. epistola. Appetit carū est similis canī. q̄
portans in ore panem. q̄ primū aliū videt
amittit primū. Istud patet expresse Ecce-
siales. vi. vbi enumeratis prosperis q̄ bus
daz mūdānorū. subdit. Hoc vanitas et ma-
gna miseria est. Quod exponit Dugo rati-
one afflictionis in laborando. p̄seruando
et amittendo. Et vere magna miseria est ta-
libi fm Dugonē. ratione auersionis a bo-
no incommutabili. Quia dicit Aug. de ciui-
tate dei li. viii. Magna miseria est hominis
nō esse cum deo. sine quo nō potest esse. et
quia talis homo affectu inordinato nō est
cum deo. ideo est in magna miseria. Item
est miseria ratione cōuersionis ad bonum
commutabile inordinate dilectus. vt ait enī
Aug. libro. i. de libero arbitrio. Miser ē
qui inberet que amittere potest inuitus.
Item est miseria talis ratione priuationis
iusticie. vt enī dicit Augusti. vbi sup. Om-
nis q̄ non est in iusticia miser est. cuius mo-
di est auarus. De quo dicit. Nihil est iniqui-
us q̄ amare pecunias Eccli. i. Item est in
miseria ratione sue cōfuse deordinationis
in seipso. Quia ait Augusti. vbi supra. Ap-
petitus bestialis cū non est nomen substā-
tie. miserū facit. Talis autem est diligenti-
um terrena inordinare. Unde pro omni-
bus istis dicit Apocalip. iij. Tu dicis quia
dixes sum. et nullus ego. et nescis q̄a mi-
seres et miserabilis cecus et nudus. Be-
ne igit dicit Isaie. iij. Popule meus qui te
beatum dicunt. ipsi te decipiunt. Et ponit
hic opinionem illā esse reprobam q̄ po-
nit beatitudinem in prosperis. sicut epicu-
rus prout reat Anselm. libro. xj. dices.
Epicurus dicit voluptatem summāz bo-
nū. Aristenes autem socraticus dicit vo-
luptatem summū malū. Zenon autē cen-
suit voluptates in differentem. Certolaus
pariparticus dicit malū. et mala parare.
scilicet iniuriā. diffidentia. obliuionē et ig-
nominiam. et iste bene dicit. Vn Tullius
de senectute ca. v. dicit. Nulla pestis capita-
lior voluptate. ipsa enim capiunt homines.
sicut pulces hamo. Secunda beatitudo q̄
beati sunt quidam veraciter et gratiose vt

christifideles et electi dei. De q̄ dicit Psal-
mista. Beat' homo cuius est auxiliū abs-
te. ascensiones in corde suo disponit. Et
hec est beatitudo q̄ existit in cognitiōe dei
per veram et sincerā fidem et amorem pu-
rū. De quibz dicit in Psalmo. Beatus po-
pulus cui' domin' deus eius. Et de hac
dicit hic. Beati qui vident scilicet deū. per
fidem et spem. sicut dicit Apostolus. i. Co-
rinth. xij. Videmus nūc per speculū et in
enigmatē. Tria enim disponit hominem
ad hanc beatitudinē. scilicet altitudo sapi-
entie diuine. sanitas seu sinceritas consci-
entia. et sublimitas virtutis. Unde Am-
brosius libro de officio dicit. Dico beatāz
vitam consistere in altitudine sapientie di-
uine. sanitate conscientie. et virtutis subli-
mitate. Decergo beatitudo est christifide-
lium. per quā hic deum suū per fidem co-
gnoscunt. Intra illud quod dicit saluator
Johānis. xij. Beati q̄ non viderunt et cre-
diderūt. Sunt enim beati propter meri-
tū. q̄a illa fides habet meritū cui humana
ratio nō prebet experimentū. vt dicit Bre-
gon. ibidez. Desunt diuitie christianorū
isti honores. Decora christifidelium sub-
stātia. qua maior excogitari nō potest. Un-
de Aug. in libro de verbis domini dicit.
Nulle maiores diuitie. nulli honores. nul-
la huius mūdi est maior substantia q̄ est fi-
des catholica. que peccatores homines sal-
uat. cecos illuminat. infirmos curat. fide-
les iustificat. penitentes reparat. et omnes
i eterna hereditate collocat. Nec ille. Pro-
pter quod hanc fides vocat Ambro. in li-
bro de virginitate thesaurum omnibz opu-
lentiorē. quia omnes eternaliter ditat.
De tertia beatitudine qua beati sunt san-
cti eternaliter in gloria dicitur in Psalmo
Beati q̄ habitant in domo tua domine. in
secula seculorum laudabunt te. vbi sancti
deū vident. non iam per fidem aut spem.
sed p̄ speciē propriā et facie ad faciē. Jo-
hānis. iij. Videbim' eū sicuti est. Et Apo-
stolus. Tūc cognoscā sicut et cognitus est.
Unde Bernar. in quodaz sermone. Tri-
plici ter in illa eterna beatitudine perfecta
fruemur deo. videntes eū in omnibz creatu-
ris. habentes eū in nobis ipsīs. et quod bis
omnibz ineffabiliter iocundius atqz bea-
tius est ipsam quoqz cognoscentes in seipa
trinitatem.

Dixi secundo ^{q in ver/} **S**ermonibus ^{pmiſſis cō/} mendatur instrumentū viſibile per quod fides meretur beatitudinem. **T**ū dicitur. **B**eati oculi q̄ vident. **E**t non est hic r̄m̄ in intelligendum de oculis carnis sed cordis. **D**e quibus dicitur **E**ccl̄iastes. ij. **O**culi sapientis in capite eius. id est intentus cordis totalis fidelium est in xp̄o tanq̄ in capite a quo recipiunt fidem et caritatē. sicut sensum et motus a capite. **T**alis fuit dauid q̄ de se ait. **O**culi mei semper ad dominum. **S**olet enim dici. vbi amor ibi oculus. id est sancti debēt h̄re oculos suos eleuatos ad deum. nō sicut illi de quibus dicitur. **O**culos suos statuerunt declinare in terram. **D**ebent autē oculi nostri dirigi in deum et ip̄m semper videre et contemplari tripliciter. **P**rimo sicut in librū in quo discam. **S**ecundo tanq̄ in subsidium in quo confidamus. **T**ertio tanq̄ in speculū in q̄ cognoscemus. **P**rimo itaq̄ oculi nostri debent dirigi in deum tanq̄ in librū in quo discam. **D**e quo dicitur **Exodi. xij.** **Q**uasi monumentū erit ante oculos tuos. et vt lex domini semp̄ sit in ore tuo. **D**ic liber habendus est semp̄ ante oculos cordis p̄ meditationem. in ore p̄ locutionem. in manu per operationē. **I**n hoc libro tria scribuntur. lamenta penitentię. carmen miserie. et vt in sticie. **S**ecundo debent dirigi oculi nostri in deum tanq̄ in subsidium in quo confidamus. **D**e quo dicit **Isaias. xxiij.** **I**n illa die inclinabitur homo ad factorem suū. et oculi eius ad sanctū israel respicient. **I**nclinamus ad factorem nostrū quādo in oratione confugimus ad diuinū presidium. **U**nde. **ij. Paralip̄. xx. dicit.** **C**um ignoramus quid agere debeamus. hoc solum habem⁹ residui vt oculos nostros ad te dirigam⁹. **T**aliter fecit dauid. qui ait. **L**euauit oculos meos in montes. scilicet celorum. vnde veniet auxilium mihi. **E**t iterum **S**icut oculi seruatorum in manibus dominorum suorum. sicut oculi nostri ad dominū deum nostrum donec misereatur nostri. quasi di. **S**icut seruus respicit in dominū cum eum flagellat. **S**imiliter ancilla in dominā cum eaz verberat. sic nos in deum nos verberantem respiciamus donec misericordiam cōsequamur. **T**ertio dirigere debemus oculos in christum vt cognoscamus. **D**uo autem sunt cognoscenda in christo. scilicet vita nostra per comparisonem ad ipsum. et beneficia sua ad regratiandum pro eis. et sic tam in electione q̄ in affectione debent dirigi ad deum. **D**e primo dicitur **Iob. xl. rimo.** **N**unc oculus meus videt te. id est me reprehendo et ago penitentiam in fāuilla et cinere. **C**ontemplata nanq̄ puritate diuina cognoscitur ab homine fragilitas sua. et sicut ad speculum corriguntur. vicia macularum faciei. ita et consideratione vite christi proficit homo i gratia. **E**t quo patet q̄ homo oblitus suorum defectuum minime potest considerare suū defectum. **P**atet hoc per beatum **Gregorium** dicentem. **Q**uanto quis minus videt se. tanto minus sibi displicet. et quanto maioris gratie lumen percipit. tanto plus se reprehensibilem esse cognoscit. **E**t quo vltterius infero q̄ fm̄ **Gregorium.** **Q**uanto se homo magis in hoc speculo proprie cōsiderationis videt. tanto plus se magis humiliat. **N**am dicit **Gregori⁹** libro. iij. moralium. **Q**uod per inconsiderationem superbus sepe fit reatus criminis quod putatur esse causa virtutis. **E**t vnde expectatur pia merces operis inde supplicium iuste sequitur vltionis. **E**t sepe post iudicium culpa esse deprehenditur quod virtus ante iudicium putabatur. **I**deo **Ezechielis** dicitur. **Q**uia animalia erant plena oculis ante et retro. quia sanctorum mētes vndiq̄ se circumspicientes sibi contradicunt in omni opere suo oculo sollicitudinis et timoris. ne vel praua agant. vel recta que precepta sunt non agant. vel expletis bonis operibus in suis cogitationibus superbiunt. **D**eber etiam affectus noster dirigi in christum ad considerandum eius beneficia. pro quibus debemus regratiari sue benignitati. **S**icut enim mendicantes sumus qui etiam licet ceci sint. tamen oculos eleuant ad dantes. **S**ed hodie versus est in contrarium. **M**ulti enim sentiūt beneficia diuina. qui tamen non eleuant oculos ad deum. immo quod deterius est auertunt oculos ab eo. **D**e quibus **Ecclesiā. xx. vij.** dicitur. **Q**ui querit locupletari auertit oculum suum. quasi di. postq̄ locupletari sunt tales obliuiscuntur deū. **I**uxta illud **Deuterono. xxxij.** **I**ncrassat⁹ impinguat⁹

Dominica. XIII. post trinitatis

dilatatus derelinquit deum factorem suum. Isti sunt similes porcis qui comedunt glandes sub quercu. sed tamen non leuant oculos suos ad arborem. **Ps.** Oculos suos statuerunt declinare in terram. Et tantum de caecido.

¶ Dixi tertio q̄ in verbis p̄missis subinfertur exemplar et obiectum desiderabile. Cū dicitur **Que** vos videtis. Apli nanq̄ erāt sicut boi exploratores q̄ viderunt et cōsiderauerunt terram illam future p̄missiōis beatissimam. sicut de ip̄is habet figura **Aumeri** p̄m̄. vbi dicit. **Terra** quas circuitum? valde bona est. De quibz etiam **Deuter. xi. di.** dicitur. **Oculi** vestri viderūt om̄ia opera dōmini magna q̄ fecit. **Istoruz** ergo exemplo om̄es debem? et nos videre q̄ illi viderūt. si volumus esse beati. Et quia apli cōtemplati sunt inter cetera sup̄noziū premioziū affluentiā. p̄pter quā beatificari sūt. **Isto** nos videamus similiter huiusmodi nob̄ p̄missam beatitudinē. **Iuxta** illud **Ps.** **U**idebo celos tuos opera digitorū tuorū. **lumen** et stellas q̄ tu fundasti. **Sed** notabile est q̄ ille qui est in profundo puteo circa meridie videt stellas vbi ille q̄ stat in superficie terre in lumine nullā videt stellam. **Moyses** mō qui pontifex in profundo humilitatis tribulationis et angustie suspirat ad celum et clamat ad deū. **Qui** vero stat in lumine mundi et claritatis mundane lasciuie. **Stellas** videre nō potest. **Est** em̄ experimentū q̄ si denarius ponat̄ in scutella vacua. **recedatur** a scutella donec denarius desinat videri. si aqua supfundatur scutelle. **stante** oculo in eadem distantia. denarius iteruz apparebit. **pter** aquā supinfusam denario. **Notabiliter** denarius iste vitam designat eternā. **Matth. x.** **Mōne** ex denario diurno cōuenisti meci. **Iste** denarius nō videtur a quibusdam hominibz in hac vita. dum in dignitatibz. voluptatibz et honoribz elongantur a deo. quales fuerūt illi duo pessimi sacerdotes. **De** quibz **Daniel. xiiij.** dicit. **Decimauerūt** oculos suos vt nō viderent celū neq̄ recordarent̄ iudicioz iustorum. **Sed** si ponant̄ tales in infirmitate. tribulatione vel p̄secutione. bene recordant̄ de deo et de celo ad q̄d facti sunt. **Naturales** etiam dicit q̄ resp̄cutiones habent debiles oculos. **Quia** causa est. quia humor cri-

stallinus q̄ est necessarius oculo ad videndū transit in substantiā alaruz. **Unde** habent alas coriales. et sic p̄pter volatū amiserunt visum. q̄a subtractū est oculis quod positū est in alis. **Di** signant sup̄bos. qui quanto magis volare nitunt̄. tanto gratia diuini luminis magis priuant̄. **Quia** tota eorū intentio q̄ debet esse in p̄siderādo celestia. transit in pennas ambitionis. q̄a tota eorū cogitatio est quomō possunt ascendere gradatim de dignitate in dignitatez. **Causa** autē quare pro premijs celestibus nō laboramus. q̄a ea nō videmus. sicut homo qui transit pro mercimonijs si videt ea cooperta. nō potest ea videre. et p̄ consequens nō temptat ea emere. sed in mundanis quādo ea plena videt. statim inclinatur ad emendū. sic est et de nobis. **Uñ Actū** viij. dicit. **Stephanus** vidit celos apertos. vidit et introiit. **Dñe** inquit suscipe spiritū meū. **Ecce** statim volauit emere. offerens suum denariū. **Proverb. vltimo.** **Conside**rauit agrū et emisit illū. **Et** infra. **Hustanitz** vidit q̄niaz bona est negociatio ei? **Sed** de multis euenit sicut de **Moyses** q̄ ascendens in montē. bene vidit terram. p̄missio nis. sed nunq̄ eam intrauit. **Sic** quidam literati vidēt celestia p̄ sacram scripturas. sed nunq̄ intrant. **Sed** quid debem? videre in vita beata. cum dicit **Apostolus. i. Corinth. ii.** **Oculus** non vidit nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit quāta deus preparauit diligentibz se. **Originaliter** habetur **Isaie. lxvij.** **Ad** quod respondetur. licet gaudia celestis patrie non possunt videri ad plenum et perfecte enarrari. possunt tamē nobis annūciari et aliqua liter per abnegationem om̄is defectus et imperfectionis insinuari. **Nam** sicut dicit **Augusti. in libro. iij. de symbolo.** **Facilius** possumus dicere de illa vita quid ibi non sit q̄d ibi sit. **Nō** est ibi mors. non est ibi lassitudo. non est ibi lucrus. nō infirmitas. non fames. nulla sitis. nullus estus. nulla corruptio. nulla indigentia. nulla mesticia. nulla tristitia. nullus dolor. nullus labor. nullus timor. nulla malicia. nulla miseria. nec vlla temptatio inimici. non peccandi p̄as. neq̄ demerēdi facultas. **Sz** ibi erit requies a laboribz. pax ab hostibz. securitas a molestijs et violentijs. ibi erūt boies sic angeli dei. ibi fulgebūt iusti sic sol in regno pa-

tris eorū. ibi erit vita sine morte. dies sine nocte. certe sine forte. iocūditas sine dolo re. securitas sine timore. tranquillitas sine labore. scientia sine errore. certitudo sine forte. pax sine fine. que omnia si cōsiderem⁹ vilescēt omīno omnia q̄ in terris habentur vt dicit Aug⁹. in lib. Enchiridion. Tanta nāq; est illa beatitudo vt etiā si liceret in ea nō amplius manere q̄ vni⁹ diei mora. propter hoc solū innūerabiles anni hui⁹ vite pleni delicijs merito p̄temnerent. vt dicit idem Aug⁹. in li. de moribz. ecclē. Ad quā beatitudinē nos p̄ducit q̄ sine fine viuūt ⁊ regnat in secula seculoz Amen.

Dominica XIII. post trinitatis. II.

Sermo CIX.

Diliges dominū deum tuū ex toto corde tuo ⁊ ex tota ania tua ⁊ ex tota mēte tua. ⁊ ex omībz viribz tuis. **Luce. x.** Quoniam vt ait Aug⁹. in li. de substantia dilectiois. **P**rius n̄ potens de⁹ q̄ nullo indiget. q̄ est sumū bonū ⁊ verat. q̄ nec de alieno accipere potest quo crescat. q̄ ex ipso sunt omnia. nec d̄ suo amittere quo decidat. q̄ in ipso immutabiliter cōsistunt vniuersa. ipm rationale spiritū creauit sola caritate nulla necessitate. vt eum sūme beatitudinis participes faceret. Porro vt idem apt⁹ esset tanta beatitudine p̄frui fecit in eo dilectionis sue donū. quodāmodo p̄ hoc inuitās eum ad gustum dulcedinis eterne. q̄tinus p̄ ipam videret dilectionē felicitatis sue iocunditatem p̄ciperet ⁊ saperet. ei⁹ insatigabili desiderio inhereret. **P**er dilectionē ergo cōpulanit sibi de⁹ creaturā rationalem. vt ei sp̄ inherēdo ipm beatitudinis bonū ex ipso quodāmodo p̄ affectū sugeret ⁊ de ipso p̄ desiderium biberet. et ipm gaudiū possideret. **E**t post pauca subdit. **I**git̄ p̄ amorē sociata est factori suo creatura rationalis. **D**ilectio enī est vinculū quod ligat vtrosq; i idipm. et tanto felicius q̄nto fort⁹. **D**ec ille. **E**x quibz patet q̄ homo naturaliter tenet deū diligere. cū ad hoc sit a deo naturaliter ⁊ principaliter creat⁹. **S**icut enī naturaliter debet eū cognoscere. eo q̄ inest ei naturalis appetit⁹ ad eum cognoscendū. vt dicit **B**oetius de consola. ita naturaliter debet eū diligere eo q̄ inest ei naturale desi-

deriū ad viuendū deo. q̄ nō potest fieri sine dilectione. **A**n Aug⁹. in li. de spū ⁊ ania. ca. xxiiij. in principio dicit. q̄ anima rationalis ⁊ intellectualis facta est ad imaginē ⁊ similitudinē dei vt factorē suū p̄ imaginem cognoscat ⁊ p̄ similitudinē diligat. **E**t imaginē nāq; dei habet rationē. sed ex similitudine caritatem. **C**aritas vero in seipsa representat trinitatē. hanc ratio sentit ⁊ peccata requirit. hanc caritas inuenit ⁊ vidēdo beatā quiescit. **D**ec ille. **V**erū q̄ ab hoc amore ania hūana multū errant. **I**deo vt dicit **B**ern⁹. in li. de amore dei. amissa sua doctrina naturali. opus habet iam de doctore hominē qui de hoc amore ipam doceret. **V**olens igit̄ saluator noster nos ad talem caritatem inducere vt eū ex toto corde diligamus. ad ducit legisperiti doctoris respō suam p̄ quaz docemur. dices. **D**iliges dominū. **I**n quibz verbis diligendi dei preceptum p̄ponit p̄ quod nos ad actum amoris inuitat. **A**n dicit. **D**iliges dñm deū tuum. **A**d hoc aut̄ vt de vere diligat ⁊ mens humana in eo amore accendat. tria requirunt. quibz cognitio homo doceri poterit. **Q**uiter deū diligat. **C**irca q̄d sciendū de tribus. **P**rimo q̄d sit vera dilectio. **D**e secundo quibz signis ⁊ gnoscat. **T**ertio p̄ter q̄d de⁹ diligē p̄cipit ⁊ mandat. **D**e primo itaq; sciendū q̄ fin̄ hui⁹ in li. de itineribz eternitat. itinere. iij. **Q**uinq; sunt affectus amoris. quozū quinq; enī generat veram dilectionē diuinā. **P**rim⁹ est naturalis. **D**e quo dicit **H**ugo in li. qui incipit. **A**ccipe frater carissime. ⁊ hic est affectus cuiuslibet ad carnem suam quaz nemo vnq; odio habuit. **S**imiliter mater ad filiū. q̄ nō potest obliuisci mater infantis sui. **I**tem homis ad domesticū suū. **Q**ui enī suozū et maxime domesticozū curā nō habet hic infidelis est deterior. **I**ste autē affectus sepe viciosus est. nisi reguletur ratione. **S**epe enim affectus iste mollia suggerit et suauia. quod iocundum quod terrenum. quod voluptuosum. quod delicatum libet̄ amplectitur. **Q**uod vero asperum et voluntati sue contrarium est. semper horret et refugit. **I**ste affectus differt a caritate. quia fertur simpliciter in creaturam. nec presupponit cognitionem. quod parum. caritas nō facit. que fertur in deum. **H**uius igitur affect⁹ executio amoris per-

Dominica. XIII. post trinitatis

nerfus est. et hic amor a saluatore interdi-
citur ibi. **Cum** dicit. Qui amat animā su-
am perdet eam. Et quo patet q̄ s̄m Aug⁹.
licet homini naturale sit habere ad se et ad
alios talem affectū. non tamen homo de-
bet ibi habere verū affectum et verū amo-
rem. alias peccat. Unde ipse dicit. Si ma-
le amaueris tūc odisti. **Secūdu**s est affe-
ctus carnalis. et est duplex. Plurimū eni-
neq̄ virtus neq̄ viciū est. sed est quedā ho-
minis ceterior habitudo. et sit ratione ali-
cuius forme pulchritudinis vel speciei in
homine. Sicut moyses ppter pulchritudi-
nem fuit amat⁹ a filia pharaonis qui p̄
pter elegantia et pulchritudinem fuit ab-
soluta a matre. p̄ria tribus mensib⁹. et h̄
nullū peccatū est. Si autē talis affectus
in horiam voluptatē inclināt nō meretur
dici verus amor. vt dicit Dionysius. n̄. de
angelica ierarchia. et. ij. de diuinis nomi-
nib⁹. sed longinquū idolum veri amoris.
plenum auertere. Talis amor fuit in Da-
uid erga Berfabee. q̄ ipsum puenit ad spe-
ciem et. p̄uentū dissoluit. dissolutum ob-
ruit. Sic similiter Salomonē in sua sapi-
entia absorbit. **Signa** autē huius amo-
ris s̄m Bugonē. ij. de profectib⁹ nouicioꝝ
sunt hec. Primū est q̄a talis dilectio fasti-
diū eruditiones. edificationes et collatioes
salutares. Unde psone carnaliter se dili-
gentes pauca de spiritualib⁹. plurima de
mundanis confabulationib⁹. et maxime de
mutua dilectione insatiabiliter rumināt.
quoniam ipse eam et illa cū diligit. ita vt hu-
iusmodi colloquio non sufficiūt neq̄ hore
neq̄ dies neq̄ tempora. sed vbicūq̄ tales
cōueniunt habent materiā loquendi inde-
ficienter. **Secūdu** signū carnalis amoris
est insolentia gestuum et morū. qm̄ q̄ndo
sunt pariter tales. se mutuo inspiciūt. Jux-
ta illud. vbi amor ibi oculus. Unde tales
lacus lateri. femur femori cōprimūt. manū
manū tenet et comprimit. deinde brachia
et lacertos et humeros et pectora et vltorio
ra sub vestib⁹ tangēdo blandiuntur. aliqui
amplexus et furtina oscula iungunt. **Cō-**
tra spiritualis dilectio tantam disciplinā
seruat in occulto sicut in publico. quia nec
angulos querit sed fugit. et si cūz homine
colloq̄tur manus oculos tota membra
sub custodia tenet. **Tertiu** est inquietudo
cordis. quādo em̄ sunt absentes cogitant

ad inuicem. vbi nam sit dilectus. quid agat
quādo veniat. q̄d diu deseruit. et q̄d ei de-
mā dabit. et q̄d ei in causa eē poterit. q̄mo-
do valeat in corpore. parū curans animā.
et ita suspensio corde nec orare libere pos-
sunt. nec de deo quiete possunt meditari.
vel aliqd agere distracto vel occupato ani-
mo circa dilectū. nisi cum audiunt aliquid
de eo prosperū. hoc est refrigeriū qualecū-
q̄. **Sed** amor spiritualis hec nescit sed q̄
escit in deo. et amicū suum deo fideliter re-
cōmittit. sine mentali distractione sicut ra-
tio dicauerit congaudet et cōpatit. **Quar-**
tum est impatientia vel inuidia cōdilecte.
si aliquā secū diligit. si benignius tales sa-
lurat. si aliqua beneficia ei exhibeat. **Ex q̄-**
bus timet ne forte amor alterius p̄uale-
at. et circa se respiciat. inde doler et tristatur
Sed spiritualis amor gaudet tanto plus
q̄nto plus multiplicat. **Quintū** signū est
ira et turbatio. q̄a tantū vt vulgo dicitur
se diligit q̄ p̄ nimia dilectione nō possūt
sibi mutuo parcere a molestia lesiōis. Si-
cut em̄ aliquādo excedit inordinata dile-
ctio mentes eorū illudendo. **Sic** contra
excedit in cōturbando. maxime cū vn⁹ al-
teruz in aliquo forte iocose offenderit. mi-
nus faciendo q̄ desiderauerit. q̄a quo te-
nerior dilectio. eo molestior offensio. **In-**
de surgunt querelae. inde impropria impē-
forū beneficiorū et magne fidei q̄ perditur
vidētur apud ingrātū. sequunt etia dere-
stationes et iuratorie promissiones. q̄ nū-
q̄ velit eū diligere q̄ sic sibi retribuit malū
pro bono. et odium pro dilectione. aliqua-
do adiungunt clamores. contumelie. vitu-
peria. maledictiones. infamationes et secre-
torum prodiciones. et multa incōuenien-
tia. **Sed** spiritualis amor omnia ista ne-
scit. quia omnibus se offendentibus par-
cit et affabilem se ostendit. **Sextuz** signū
est munuscula et dulces littere. amatoriam
dicamina. conuiuola et morsella ab ore
dilecti rapta. et q̄libet alia que dilectus cō-
tractauit. vel quib⁹ vsus est. quasi pro reli-
quijs veneratur. et pro memoriali conser-
uat. **Sed** contra dicit Hieronym⁹. **Lre-**
bra munuscula et dulces litteras sanctus
amor non habet. **Septimū** est inordina-
ta dissimulatio ad inuicem vicioꝝ. scilicet
q̄ qui se ita diligit. etiam vicia sua diligit
fouent et excusant et altant sibi mutuo. cō-
Z

tra arguentes et corrigētes. cōfederantes et cōspirantes ad malum sicut fur furem. adulter adulterā diligit in malo. Sed cōtra spiritualis amor statim corrigit viciuz in suo dilecto si quod videt. Sicut patet i David quem pro peccato suo puniuit deus clade et peste. Sequitur tertius amoris affectus qui dicit officialis. et est inter amicos. qui fit ratione officiorum. munerum. obsequiorū exhibitorum. qui animū inebriant. qui licet sit periculosus. est tamē admittendus. nescit ingratus beneficia. tamen cauendū est ne delinitus beneficium vel obsequio aut fauceat vicio aut vicioso. Pro inde ibi magna discretio est habēda i muneribus capiendis. et attendendum est ad persone dignitatem. ut quia est magni meriti. et ita diligitur quia gratus hominibus. vel quia virtutibus adornat. et ita iste amor mutatur in rationalem sepius. quia non querit diligens in alio nisi quod bonum est in cōmuni singulorū. ut dicit Gregorius mor. xxviii. Quartus amor est rationalis qui provenit ex consideratione alicuius virtutis. vel fame bone. Sicut audiendo de virtutibus martyrum. confessorū. virginū diligimus eos. et hic est amor perfectior ex amore virtutis. Sed quia iste amor excitatur ab exterioribus signis. ideo differt a caritate. que fit solum a spiritu. Quintus amor est spiritualis. qui a spiritu immittitur. originatur et inspiratur. Et fit tripliciter. quia vel a spiritu malo. et tunc fit affectus ad dulcia. sicut Dionysium. Sicut Amos filius dauid exarsit in sorore. et sicut Judas exarsit in christo. A spiritu humano fit quoniam et innata ingenuitate. vel studiosa exercitatione homo mouetur ad diligendū bonū. et aliquādo apparet esse spiritus sancto instinctus. sicut in illis qui pro republica corpora propria exponunt. ut gentiles. Sicut dicit Augustinus de ciuitate dei libro. i. cap. xviii. Et Tullius libro. i. de officiis. A spiritu autem diuino verus amor tunc procedit. id est a spiritus sancto sicut Dionysio libro de profectibus quoniam homo sentit in se habere voluntatem magnam seruiendi deo et placendi deo et fruendi eo. per quem amor sic diligit sibi a deo cōcessa et vitur eis ut tamē illicita detestetur. et amor dei nullius rei amorem preponat. Item cum homo non solum cōmunia precepta dei seruare est paratus. sed etiam omnia

sine quibus non est salus. et hoc promouet seruare non solum in se sed etiam in alijs. Item cum non solum precepta. sed etiam consilia facere est paratus. et hoc est operari magna sicut Gregorius ultra cōmunia precepta. Quia sicut Bernardus non est perfectior circa cōmunia languere precepta. **B** De scōto scilicet quibus signis vera dilectio dei cognoscitur. Pro quo sciendū quod licet homo non possit scire certitudinaliter. vtrum habeat caritatem. quod non sine magno dei occulto iudicio ordinatur est. tamē ex aliquibus signis homo ista potest aliquāter cognoscere. Et quia caritas est in triplici gradu. scilicet modo genita. roborata et perfecta. ideo triplicia sunt eius signa. Primum igitur signum caritatis iam genite sicut Bernardus in sermone de omnibus sanctis. et sicut auctorē in libro de discretionē spirituum cap. x. sunt quatuor. Primum est dolor de culpa preterita. que cum caritate stare non potest. Unde quando caritas seu dilectio est genita expellit culpam per dolorem contritionis. eo quod radit omnium bonorum sicut caritas sicut Augustinus super Iobem. Omelia. viii. Patet ergo quod iam radicata est ibi caritas. Secundū signum est. positum cauendi futura delicta mortalia cum effectum. quia hoc nec per amorem naturalem nec acquisitum dilectionem quis diu potest habere nisi gratia adiuuante. sicut Augustinus libro. ii. retractationū cap. viii. Tertium signum est in auditu verbi dei. Ratio huius est. quia amans delectatur in sermone amati. siue fuerit sermo inspiratus scriptus vel dicitur. sicut Hilbertum porrextanum super Cantica sermone. xv. Quartum signum est sicut Bernardus. promptitudo boni operis. quia caritas est maxime operatiua. sicut Gregorius in Omelia super Iobem. Alias si non operatur caritas non est. Quintū signum est sicut Ambrosius in libro de sensibus. tristitia de defectu spirituali aliorum et leticia de profectu eorum. Cuius ratio sicut Augustinus in epistola ad Ipponium. quia qui non condoleret de malo proximi non est in eo caritas christi. Unde Apollonius. Corinthios. xii. dicit. quod caritas cōgaudet veritati. non cōgaudet iniquitati. Et ratio sicut Dionysium. quia nititur in vniuersis officia cōflare. ut dicit Gregorius super Ezechiel. Et ideo vbi impeditur multū tristatur. Secunda signa caritatis iam roborare in homine sunt hec. Primum est conscientie frequa

Dominica XIII. post trinitatis

discussio et examinatio nō solus de peccatis
mortalibus sed etiam venialibus. Ratio
fm Gregorij. ij. moral. q̄a caritas nititur
expellere ista ad preparandū habitaculū
spiritūs sancto. Scōm est cōcupiscentie di
minutio. Ratio huius. q̄a q̄nto magis ca
ritas augetur. tanto magis cōcupiscentia
diminuit. fm Augu. in Enchiridion. Ter
tium signū est sensuū interiorū vitalis ex
ercitatio. Ratio huius. q̄a sicut sensuū ex
teriorū exercitatio est signū exterioris vite
corporis. ita sensuū spiritualū exercitatio
signū est spiritualis vite. Quod fit cum illi
sensūs ordinant operationes suas in fines
viciū fm Hugonē in libro de archa noe
Quartū signum est studiosa mandatorū
obseruatio Johis. xiiij. Qui diligit me etc.
Ratio q̄a vera dilectio non potest esse sine
mandatorū obseruatione. Quintū signū
est diuine veritatis manifestatio. Cui⁹ ra
tio. q̄a amor est causa cōmunicatiōis secre
torū fm Richar dū. iij. de contemplatiōe.
Unde Johis. xv. Jam nō dicam vos ser
uos sed amicos meos q̄a omnia q̄cunq̄ au
dim a patre meo nōra feci vobis. Tertia si
gna pfecte caritatis sunt. Primū est pro sa
lute p̄cimi mori velle vel paratū esse. iuxta
illud. Maiorem hac dilectionē nemo ha
bet nisi vt animā suam ponat q̄s p̄ amicis
suis. Cui⁹ ratio est fm Aug⁹. in libro de li
bero arbitrio. q̄a parua caritas nō sufficit
implere magna. cuiusmodi ē mors p̄ salu
te p̄cimi. Tanto ergo caritas est maior q̄n
to volūtas est patendi pro ecclesia maior.
fm Gregorij sup Lantica. Scōm signū
est dilectio inimicorū. Cui⁹ ratio. q̄a vt di
cit Hugo de arra anie. Amor transformat
amantē in amatū. id est. assimilat. Cum er
go deus amat inimicos vt dicit Math. v.
Ideo et sui amatores idipm facere debent
Tertū signum est omnia aduersantia gau
denter suscipere et sustinere. Ratio. q̄a pfecta
caritas mentē insensibilem reddit. et penas
temporales cōtemnere facit. eo q̄ caritas
omnia suffert. i. Corinth. xiiij. Quartū signū
est si omnib⁹ renūciare q̄ habet homo pa
ratus est. Ratio hui⁹. q̄a pfecta caritas om
nia renūciat que eius officiū impediūt. vt di
cit Ap̄tus. Omnia arbitror vt stercoza vt
p̄m lucrifaciā. sed substantia temporalium
impedit dilectiōem dei. fm Aug⁹. ideo di
ligens deū subterfugit eas. Quintū signū

est nihil aliud q̄ deū timere. Ratio huius
est. q̄a vt dicit. i. Johis. v. Perfecta caritas
foras mittit timorem. s. seruilem. sed nō fi
liale. q̄ est in caritate. fm Hilbertū por
rethanū. Non timet ergo temporales mo
lestias. q̄a non amat delicias. Sunt et alia
eius signa. scilicet. p̄funda suspiratio. alia
desideria cogitationū languor exploratio
nes studiosē. expectatiōes tediose. affecti
ones excessiue que sūt signa intrinseca fm
Dionisiū. q̄a amor nō permittit amato
rem suū p̄ per mētis sobrietatem. sed ei⁹
cuius est per mētis excessum. Et tantū de
istis signis dixisse sufficiat.

De **Dixi secūdo** q̄ hic describit
quis p̄cipue sit
colendus ab homie Cum dicit. Deus. Nūc
sequit de tertio scilicet. p̄ter quid deus di
ligi mādatur. et quomō sit diligendus. Un
de deus diligendus ē duab⁹ de causis. Pri
mo et principaliter p̄ter eius summā boni
tatem. Secōdo p̄ter nostraz vtilitatem. De
quo dicit Bern. in prologo sui libri ad A
mericū cardinalem. de diligēdo deum. In
hec verba. Vultis a me audire. q̄re et quō
diligendus sit deus. Est q̄ causa diligēdi de
um. deus. modus diligēdi deū est sine mo
do. Et sequit. Ob duplicem q̄ causam de⁹
debet diligi. Propter seipm diligendum.
siue q̄a nihil iustius. siue quia nihil fructu
osius diligi potest. Si q̄ queritur cur dili
gendus sit deus. hoc est. quo suo merito.
aut q̄ nō cōmodo seu vtilitate. ad vtrūq̄
respōdebit idēz q̄ diligendus est. p̄ter ipm.
Decille. Et quib⁹ patet q̄ deus a nobis ē
diligendus. p̄ter duo. scilicet. p̄ter suū me
ritum. et propter nostrū cōmodū siue vtili
tatem. De primo quomō meruit a nob di
ligi. patet. quia ipse summū bonū et sum
mū delectabile est. Unde Aug⁹. ad Hice
donium Epistola. lxxij. Diligamus illud q̄
nihil melius est. hoc deus est. cui si aliquid
diligendo vel amando p̄ponim⁹ vel equa
mus. nos diligere nescimus. Tanto enim
nobis melius quāto magis in illum imus
quo nihil melius est. Decille. Cū ergo in
rebus nihil est prestantius deo. merito de
us super omnia est amādus. Et sicut stultis
simus esset q̄ argentū preponeret auro. ita
ille qui creaturā preponeret in amore crea
tori. inquit Aug⁹. in cōmuniōib⁹ fmōnibus.

sermone xxxix. **D**ec est ergo p̄ia causa sue dilectionis. Et Aug⁹. sup̄ Iohem sermōe cv. Incōprehensibilis est dilectio qua deus diligit neq; mirabilis. nō enim ex quo ei reconciliati sumus p̄ sanguinē filij eius. cepit diligere. sed ante mūdi constitutiōez dilexit nos. vt cum ep̄ vnigenito etiā nos filij eius essemus priusq; om̄ino aliqd esse mus. **H**ec ille. **S**ecūda causa qua meruit a nobis diligi. q̄a prius dilexit nos. **U**nde Bernar. in libro de diligēdo deū caplo. ij. **S**i querit causa diligēdi deū. illud est p̄cipuum. q̄a ipse prior dilexit nos. **E**t sequit̄ Dignus plane reamari si aduertatur quis quos q̄ntumq; amauerit. q̄a deus peccatores excellēssime amauit. **H**inc dicit Augustin⁹ in libro de cathezizandis rudibus Diligamus deū quoniam ipse prior dilexit nos. **E**t post pauca. **E**t si amare pigeat. saltem reamare non pigeat. **N**am nulla est maior ad amorē inuitatio q̄ p̄uenire amādo et nimis est durus anim⁹ qui dilectionem si nolebat impendere nolit rependere **H**ec ille. **E**t hoc est cōtra secularē consuetudinē. **N**am mūdani nō diligunt prius aliū nisi diligant ab alio. **S**ed deus contra prior dilexit nos anteq; diligere a nobis. **P**ropter quod dicit Bernar. in libro de amore dei cap. vj. **H**ec est iusticia filiorum hominū. ama me. q̄a amo te. **R**arus autē est qui possit dicere. **A**mo te vt ames me. **H**oc tu domine fecisti q̄ prior amasti nos. vt amarem⁹ te. nō q̄ egeres amari a nobis. sed q̄a fecisti nos. esse non poteramus nisi amando te. **H**ec ille. **S**ed dices. in q̄ apparet iste amor dei quo p̄uenit homines in diligendo. **D**icit q̄ iste amor marie apparet in beneficio creationis. **Q**uis enim alius dedit homini esse et tam pulchrum esse et tam excellens esse q̄ creator omnium. et gratis. eo q̄ nihil ei dederat vt ab eo crearetur. vt dicit Aug⁹. in meditatōib;. **D**eniq; q̄s alius am̄inistrat abū omni vascanti. cernenti lucem. et spiranti flatū. **Q**uis fm Bernar. vbi supra de diligēdo deū dedit homini tantā dignitatem vt nō solū p̄merit sed etiā p̄sedeat ceteris animātib;. **Q**uis dedit tantā scientiā. vt sciat et cognoscat eandem dignitatē se habere. nec tamē a se. **Q**uis dedit tantam virtutem et potentiam libertarbitrij vt possit deum nō segnitē inquirere et inuentuz fortiter tenere et

possidere. **C**erte ista omnia magna sunt a deo. ita vt Ap̄la dicat. **Q**uid habes quod non accepisti. **E**t quia ista beneficia sunt omnib; cōmunita. et cum hoc valde patētia et manifesta. ita vt nullus possit ignorare causam cur deum diligere debeat. ideo cōcludit Bernar. ibidem. **Q**uam pagani qui legem nō habent et christū nesciūt et percepris bonis corporis et anīe p̄ legē naturalē possunt moueri ad diligēduz deum propter deum. cum fm ipm nullus etiam infidelis ignorat suo corpori nō ab alio i hac vita mortali vnde subsistat vnde videat vnde sp̄ret ministrari q̄ ab illo qui dar eiaz omni carni et qui facit solem suū oriri sup iustos et iniustos. **E**t quo infero q̄ deus meretur diligi etiam ab infidelib; propter seipm. qui si nesciat rationez. scit tamen seipm. **E**t ex hoc consequēter infero q̄ inexcusabilis est om̄is fidelis si nō diligit deū ex toto corde suo. ex tota anima sua. et tota virtute sua. **C**um fm Bernar. clamat vni cuiq; inus innata et nō ignota ratio et iusticia q̄ ex toto se illum diligere debeat cui totum se debere nō ignorat. **H**ec ille. **C**ertā causa propter quā meruit diligi de⁹ est. quia nos per vnigenitum filium suum redemit. **D**e quo dicit Augustin⁹. libro. xij. de ciuitate dei. cap. j. **V**idēdū est quantum dilexerit nos deus q̄ proprio filio suo nō pepercit. **E**t idem amirando ait sup̄ ps. clj. **Q**uanta maiestas. quāta equalitas patris descendit ad carnem propter infirmitatē nostraz. **E**cce quantum dilecti sumus anteq; diligeremus tm̄ ab illo dilecti sumus vt equalem sibi filium homines faceret propter nos. **H**ec ille. **P**agna plane et stupenda fuit ista dilectio. per quam deus sic dilexit mundū vt vnigenitum suum daret. in qua q̄dem dilectione deus pater dando filium multum nos dilexit. **F**ilius autē tradendo in mortem animā suam multū nos dilexit. **D**eniq; vterq; mittendo spiritaliter paracletum in consolationē nostram multū nos dilexit. **E**t ex his p̄tz fm Bernar. in libro de diligendo deum. **Q**uod de⁹ amat nos ex se toto. quia tota trinitas amat. **E**t quo concludit ibidem q̄ intuens hūc modum dilectionis quilibet fidelis. facile potest attendere quare deus sit diligendus. et vnde diligi mereatur. **E**t dico notanter quilibet fidelis. quia infidelis aut iudeus

Dominica. XIII. post trinitatis

non cognoscit patrem nec filium cum eum
non honorificat. et per consequens nec habet
spiritualitatem. et ex quo non cognoscit tan-
tam erga se dilectionem dei. non mirus quod
eum non tantum diligit sicut debet. Ex his
ergo infero quod fidelis christianus magis re-
netur diligere deum quam iudeus vel paganus.
Istud patet per beatum Bernardum. ubi supra.
Nam facile plus diligit qui se amplius di-
lectum intelligit. Cui autem minus donatum
est. minus diligit. **Luce. vii.** Unde melius
amar fidelis christianus quam iudeus seu pa-
ganus. quia talibus aculeis incitatur amo-
ris quales ecclesia experitur. **Lernit enim**
regem Salomonem in diademate quo co-
ronavit eum mater sua. **Lernit** reges uni-
cum patris sui crucem sibi baiulantem. **Lernit**
et ceterum et consputum dominum maiestatis.
Lernit auctorem gratie et glorie confutum
dantis. percussum lancea. obprobriis satura-
tum. tandem illam dilectam animam suam po-
nere pro amicis suis. **Ecce** qualia cogno-
scit christianus sibi a deo dilectionis ostensa
beneficia. qualia non cognoscit iudeus aut
paganus. **Et** quo ulterius sequitur. quod licet
paganus vel iudeus ex naturali iusticia ve-
getur ad diligendum deum ex se toto. eo quod
se totum sentit a deo habere quod habet.
tamen multo plus christianus obligatur ad
diligendum eum. tum ex naturali iusticia. tum
etiam ex fide que secundum Bernardum. indicat ho-
mimi non solum hoc quod totaliter est a deo. et to-
tum suum esse habere se cognoscit ab ipso.
sed etiam indicat sibi quod deus etiam se totum
dedit sibi. propter quod dicit Bernardus. ubi su-
pra. **Quid** ergo ego salicis christianus qui
deum meum teneo vice mee non solum gratui-
tum largitorem. largissimum ministratorem
pium consolatorem. sollicitum gubernato-
rem. sed insuper copiosissimum redemptorem
Sicut scriptum est. **Copiosa** apud eum re-
demptio. **Quid** retribuaz domio pro om-
nibus que retribuit mihi. quasi dicit. nihil di-
gni habeo. eo quod secundum ipsum non est aliquid tam
magnum quod tanto possit repensari amo-
ri. etiam si pulvis erigens se totum ad re-
amandum collegerit quando illa maiestas in
amore pueniens tota in opus salutis ince-
dit respicit. **Nec** mirum quod christianus deus pro di-
ligere. preparatioe sua quam pro creatioe sua sic
paganus. eo quod dicit Bernardus. **Facilius** est
homo factus quam refectus. Nam de omnibus

et etiam de homine scriptum est. **Dixit** deus et
facta sunt. Sed certe in reficiendo multa
dixit. et gessit mira et pertulit dura. sed nec
tam dura sed etiam indigna. In primo ope-
re. scilicet creatioe me mihi dedit. datus
ergo et redditus. me pro me debeo. et bis
debeo. quid ergo deo tribuaz pro ipso deo.
Nam et si me milles rependere posses. quid
sum ego ad deum. Ex quibus patet quod deus a
nobis sine modo est diligendus. Unde **Au-**
gusti. in libro supputationum parte. iij. ca. f.
Immensus es domine et sine mensura de-
bes amari et laudari ab his quos precioso
sanguine redemisti. **Hec** ille. **Et** tantum de
secundo.

Dixi tertio quod in verbis premis-
sis describitur pro-
pter quid deus sit colendus ab homine **Luce**
dicitur. tum pro quo sciendum quod deus est
diligendus super omnia et spontaneus. de
quo dicit Bernardus. in libro de diligendo de-
um cap. iij. **Non** sine premio diligitur deus.
et si absque premio intuitu sit diligendus. **Ua-**
cua namque caritas vera non est. sed tamen
mercenaria non est. quippe non querit quod sua
sunt. **Affectus** est non contractus. nec acqui-
ritur pacto sed sponte afficit et spontaneus
facit. **Et** pro pauca subdit. **Uer** amor premio
um non querit sed meretur. **Et** exemplificat
ibi Bernardus. de pluribus sponte aliquid faci-
entibus. quorum nullus precio aut premio re-
muneratur. **Sicut** nemo conducit aut re-
munerat esurientem ut comedat. aut siti-
entem ut bibat. aut matrem ut parvulum
uteri sui lactet. vel aliquem ut vineam suam
sepiaut vel arborem circumfodiat. vel structu-
ram proprie domus erigat. quanto magis
ut ipse dicit deum amans omnia alia preter
deum sui amoris premium non requirit. aut
si requirit aliud. id pro certo non diligit.
Hec ille. **Et** quo patet quod sicut deus est cau-
sa efficiens sue dilectionis in nobis. sic de-
bet esse finalis. Nam secundum Bernardum. ipse dat
occasionem. ipse creat affectionem. deside-
rium ipse conseruat. ipse fecit vel potius fa-
ctus est ut amaretur. ipse speratur amandus
facilius ne inuacuum sit amatus. **Eius** a-
mor nostrum preparat et remunerat. pre-
cedit benignior. comprehenditur iustior. ex-
pectatur suavior. diues omnibus qui inuo-
cant illum. **Nec** tamen habet quicquam meli-
us seipso. **Se** dedit in meritum. se dedit in

premiū. se aponit in refectionem animar. se
in redemptore distrahit captiuorū. **Hec ille.**
Et quibus infero qd hoc est dilectio dei
sit vera et perfecta. homo debet diligere fi-
naliter et principaliter deū. propter deum. nō
propter aliquod comodū tempale. sed tñ pro-
pter ipm. alias amor hominis nō est pfectus.
Pro quo sciendū q quadruplex est gradus
amoris fm **Bernar.** Primus est cū diligit
homo seipm. propter seipm. quod fit cū nōdū
sapit nisi seipm. Et hic amor est naturalis.
non em̄ pcepto indicitur sed nature inseri-
tur. quia nemo vnq̄s carnez suam odio ha-
bit. Secundus gradus amoris est cum ho-
mo diligit deū. propter seipm. quod fit cū tri-
bulationibus pressus deficit et deus subue-
nit ob quod ab homine honozat. **Juxta il-
lud.** Inuoca me in die tribulationis et e-
ruam te. et honorificabis me. Tertius gra-
dus amoris est cū homo diligit deū. propter
eius suauem bonitatē. quod fit cū experit
eius sepissima beneficia que experitudo p-
bat. et probando degustat. et degustado ru-
minat. Et iste ē amor gratuitus. qz castus.
qui libenter implet mandatū. et iste diligit
deum nō. propter seipm. sed. propter deum. dicen-
do illud **Psal.** Confitemini dño quoniam
bonus. nō dicit. Quoniā mihi bonus. Nō
sic ille amat de quo dicit. Confitebitur ti-
bi cū benefeceris ei. Quartus gradus est cū
homo etiā nec seipm diligit nisi. propter deū.
quod fit cū homo omnia sua ordinat. propter
diuinam voluntatē non. propter voluntatem
ppriam. vt quomō deus omnia voluit. propter
seipm. sic nos nec nosipos nec aliud aliqd
fuisse vel esse volumus nisi. propter deū. Sic
autē affici deificari est. Quomō enim stilla
aque modica multo infusa vino. deficere a
se tota videtur. dum et sapore vini induit
et colorem. et quomō ferrū ignitū et candēs
igni similitū fit. ppria forma extum. et q̄
modo aer solis p̄fusus luce. in eandē trans-
formatur luminis claritatē. adeo vt nō rā
illuminat. q̄ ipm lumen esse videat. Sic
omnē tunc in sancti affectionē necesse erit
liquefcere a semetipsa atqz in dei penitus
transfundī voluntatē. Et hoc fm **Bernar.**
est diligit deū ex toto corde et ex tota ani-
ma et ex tota mente tua. **Hec ille.** Et his
omnibz infero tria. Primo qd amare seipm
propter se non est meritorium nec laudabile
sed damnabile. Patet hoc per **Augusti. li.**

bro. j. de doctrina christiana cap. iij. Quia
ralis dilectio est naturalis que etiaz est in
brutis et bestiis. cum et bestie sua corpa di-
ligant. propter se. Unde quātūcūqz hō exci-
dit a caritate. manet illi dilectio sui et dile-
ctio corporis sui. Et talis dilectio fm **Augu-
sti. ibidem.** magis vocatur odium. et eo
quia iniquū est valde qd vult illi seruire qd
infra se est. Et his patet fm **Aug.** in epi-
stola. clvj. ad **Dacedoniu.** qd tunc quisqz
seipm bene diligit cū deum diligit. qui au-
tem aliter se diligit potius se odisse dicitur
dus est. eo qd auersus a portioz bono ad se-
ipm conuertitur. et fit de ipso quod scriptus est.
Qui diligit iniquitatē odit animaz suam.
Qui ergo se diligit nouit. propter deum. de-
um diligit. Qui vero deū non diligit. etiaz
si se diligit. quod ei naturaliter est inditus.
tamē non in cōuenienter odisse se dicitur.
cum illud agit quod sibi aduersatur. Et q̄
ego infero finaliter et conclusiue placeat a/
licui vel displiceat. qd quisquis seipm nō de-
um amat. talis nec se amat. et quisqz deus
non seipm amat. ipse se amat. **Ista questio
est Augusti.** in libro de vera innocētia cap.
xxxij. **Quius ratio est.** quia qui nō potest
viuere de se. moritur amando se. cū non il-
le diligitur de quo uiuitur. Propter quod
dicit **Augusti.** in libro. iij. de verbis domini
sermone. viij. Amāduz est deus sic vt pro
amore ipi si fieri potest obliuiscamur nos
ipos. Per hoc respondet ad questionem q̄
querit. vtum homo teneatur ex caritate
diligit deum plus q̄ seipm. Ad quam re-
spondet fm **Robertū Holgot super librū
Sapientie cap. ij.** qd sic. quia deus est bea-
tudo. nō solum ppria vniuz hominis sed
est quoddam bonū totius cōmunitatis. et
ideo diligi debet. propter se tñ. et p cōsequēs
maxime. **¶ Sed dices.** homo di-
ligit quātūcūqz potest. quia diligit natu-
raliter. et natura agit fm vltimūz posse. qd
nō agit libere. ergo diligit se q̄ntum potest.
quomō ergo deū potest diligit plus q̄ se.
Ad quod dicendū qd dilectio qua homo di-
ligit aliquid ex duobz pensatur. scilicet ex
feruore siue intentione actus. et ex qualita-
te boni voliti illi quem diligit. Quādo er-
go dicitur qd homo tenetur diligit deuz
plus q̄ seipm. nō debet intelligi de intensi-
one vel feruore actus. sed de q̄itate boni

Dominica. XIII. post trinitatis

voliti. Nam deo velle deo summū bono rem et summā beatitudinē non sicut mihi. Et q̄ infert Aug. lib. de moribz ecclie cap. xxvii. dicens. Nō pōt fieri vt seipm nō diligat qui diligit deū. imo ille solus nouit se diligit q̄ diligit deū. Ille nanqz satis diligit se. qui sedule agit vt summo bono et vobis fruatur. Nō si nihil aliud est q̄ de. q̄s dubitat q̄n se amet q̄ amator est dei. Et ex hoc vltimus ipse infert q̄ salubriter seipm homo diligit si plus q̄ se diligit deum. Et eodemo fm ipm sup Jobem Omel. lxxxvii. Si deū nō diligit. nō diligit seipm. Pa ter etiā ex his q̄ nō omīs qui amat deū est in caritate. q̄a qui diligit deū. ppter se. amat deū. et tamē peccat mortaliter. Et sic patet q̄ peccans mortalit̄ diligit deū. sed nō virtuose. q̄a vult eū esse deum. sed nō sic amat eum q̄ seruet eū pcepta. Ita dicit Volgot sup lib. Sap. ca. ij. tractans illud. Veni/ resuamur bonis q̄ sunt. et vtamur creatu/ ra tanqz in iuuetute. Scōo infero q̄ ama/ re deū. ppter temporalia est amare in pfecte. Itud patet p beatū Aug. in lib. iij. ome/ liariū Omel. lxxxix. vbi dicit. Cauere debe/ mus ne ad premiū diligamus deū. Cuius ratio est. q̄a quicqd homo aliud a dō vult habere. dilectiōe seu ppter qd deum dili/ git. illud est minus deo. et psequēs homo impetere diligit deū. vt supra ipse dicit. Si pulcher est mūdus. q̄lis est artifex mundi. Enelle ergo cor tuū ab amore creature et inbereas creatori. q̄a si amas illa que fecit deserto illo qui fecit. adulter es. q̄a p crea/ tore diligit creaturā. Nec ille. Vñ Bern. in libro de diligendo deū ca. iij. dicit. Amor verus nō querit premiū. sed meret̄ pmiū. Sane necdū amanti pponit. amanti debe/ tur. sed p seueranti red def. Ideo fm ipsuz diligētibz deū dicit. Prīmū querite regnū dei. et hec omnia ad hūc vobis. Et q̄ infero q̄ deus diligendus est gratis. Vñ dicit Aug. sup Jobem sermone. iij. Quia gratis dedit. gratis ama. Noli ad premiū dilige/ re deū. ipe sit premiū tuum. Et rō huius fm Bern. in lib. de diligendo deū ca. iij. Quia quicqd ppter aliud amat illud plane amat plus qd finaliter amat. nō p quod amatur. Cū ergo deum quis amat. ppter tpalia. pla/ num est q̄ plus diligit tpalia tanqz finē. iux/ ta illud. Propter qd vnumquodqz tale rē. Vñ Aug. j. Confessionū dicit. Quicunqz

aliquid amat qd non ppter te amat minus te amat. Et libro Soliloquiorū ad deum cap. xvij. dicit. Minus te amat q̄ tecū aliquid amat. Nec ille. Et his igit̄ tertio in/ fero q̄ deus debet diligi ppter seipm. qui ē summū bonum et pfectissimū. vt ipm com/ prehendam? et ei ppetuo cōiungamur in vi/ ta eterna. et eum ppetuo amore diligamus in regno celozū. Ad quod nos pducatur pa/ ter et filius et spū sanctus. Amen.

Dominica. XIII. post trinitatis. I.

Sermo. CX.

Te ostendite uos

sacerdotibus Luce. xviij. Quonia vt dicit Bern. de vmaria li. viij. de pfectione interioris hoīs ca. xij. Lex naturalis homini in sua creatiōe indita p ab/ usum peccādi iam fuerat obruta. et q̄si ob/ liuioni tradita. ideo necessariū fuit eā p le/ gem scriptam posteris renouari. Nec ille. Lex autē scripta decē in se ptebat pcepta. q̄b tanqz vngent̄ sanatiuis curari de/ buerūt peccatoz nostrorū vulnera. et conse/ qui celestū premioz pmissa. Iuxta illud Math. xix. Si vis ad vitā ingredi serua mandata. Vex q̄a lex hmoi scripta. ab ho/ mine sepius transgrediebatur. ideo necesse fa/ it vt deus aliqd remediū institueret p qd hō lapsus in pctm̄ et transgressor pcepto/ rū diuinoz posset resurgere et ad vitam re/ parari. Hoc autē est sacramentū penitētie in quo p cōfessionē manifestant̄ defectus et pctā q̄b transgrediunt̄ decem pcepta. Nō bene figuratū est in istis decē leprosis. q̄s xps tanqz decem pceptoz transgressores ad sacerdotes remittit. p cōfessionē pctozū Sicut inuuit in vbiis. ppositis q̄b xps pce/ pit. dices leprosis. Ite ostendite. vt dicit in euā gelio. Dū ielus iret in hierl'm trāsibat per mediā samariā et galileam. Et cū ingrede/ ret quoddā castellū Lu. xviij. In q̄b vbiis hortatur xps pctōres. Prīmo ad deserē/ dū statū culpabilem Cū dicit. Ite. Scōo ad manifestandū cōscientie reatū damna/ bilem Cū addit. ostendite vos. Tertio de clarat̄ ptoz dignitatē honorabile. Cum dicit. Sacerdotibz.

Dixi primo q̄ xps hortat̄ pec/ catores ad deserē/ dum statū culpabile cū dicit. Ite. q. d. Qui